

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง การจัดทำแนวทางการนิเทศการสอนของโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงาน นิเทศการสอนของครู และจัดทำแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการสอนของครู ซึ่งมีขั้นตอน การศึกษา 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานนิเทศการ สอนของครู ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน รวมจำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ รายการ (Checklist) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานนิเทศการสอน ของครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แปรผลนำเสนอในรูป ตารางประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 3 สอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานนิเทศการสอน ของครู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened end) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ และจัดอันดับ นำเสนอเป็นความเรียง ขั้นตอนที่ 2 การร่างแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการ สอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เลือกแบบเจาะจง โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน รวมทั้งสิ้น 13 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบอุปนัย แล้ว สังเคราะห์เป็นแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการสอนของครู ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญในการตรวจสอบแนวทางส่งเสริมการ ดำเนินการนิเทศการสอนในขั้นตอนที่ 2 จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความเป็นไปได้/ ความเหมาะสม/ความเป็นประโยชน์ของแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการสอนของครู เป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยผ่านเกณฑ์ การประเมินที่ตั้งไว้ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. สภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลางจังหวัดลำพูน พบว่า

สภาพการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ

ปัญหาของการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1

บ้านกลาง จังหวัดลำพูน พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนไม่มีการให้คำชี้แจง แนะนำ การวิเคราะห์ หลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตร ครูมีความไม่ชัดเจนและขาดความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร ไม่มีการนำหลักสูตรไปใช้และไม่มีการประเมินหลักสูตรอย่างจริงจัง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานนิเทศการสอนอย่างแท้จริง ครูและบุคลากรในสถานศึกษายังขาดการมีส่วนร่วมในการการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศการสอนอย่างจริงจัง 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาที่สำคัญคือโรงเรียนขาดการให้ความรู้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แก่ครู ขาดการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอนปัญหาที่พบคือ การใช้สื่อการสอนน้อยไม่หลากหลาย และไม่มีการจัดเก็บสื่ออย่างเป็นระบบ โรงเรียนไม่มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคหรือวิธีการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนครูไม่มีการเผยแพร่ทำให้ไม่สามารถยืมกันใช้ได้ ครูไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ จึงทำให้มีการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย สื่อไม่หลากหลาย และสื่อที่นำมาใช้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียน และ 4) ด้านการวัดผลประเมินผล ปัญหาที่พบคือโรงเรียนขาดการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดผล การวัดผลประเมินผลของโรงเรียนไม่เป็นระบบ ทำให้บางครั้งเกิดความล่าช้า ไม่เป็นแบบแผนมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียน ขาดความชัดเจนของผู้รับผิดชอบ ระบบการประเมินการสอนไม่เป็นไปตามสภาพจริง ไม่สามารถนำผลการประเมินไปพัฒนาครูได้

ข้อเสนอแนะของการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีข้อเสนอแนะคือโรงเรียนควรมีการให้คำชี้แจง แนะนำ การวิเคราะห์ หลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตร ผู้บริหารและครูควรเห็นความสำคัญของการนิเทศ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้อีกด้วย ผู้บริหารต้องมีการติดตาม

กำกับอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการจัดทำโครงการในการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในการนิเทศของโรงเรียน ควรมีการอบรมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำและการพัฒนาหลักสูตร มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการปรับและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอน

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน มีข้อเสนอแนะคือผู้บริหารและครูควรเห็นความสำคัญของการดำเนินงานนิเทศการสอน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องมีการติดตาม กำกับอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในการจัดทำโครงการในการนิเทศการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียน พัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอน เทคนิคการสอน และการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ควรมีการให้ความรู้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ควรมีการจัดการเรียนการสอนให้หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนเพราะการรับรู้ของนักเรียนแต่ละห้องมีความสามารถไม่ 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะคือโรงเรียนควรมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคหรือวิธีการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมการผลิตสื่อ คู่มือ และกระบวนการใช้สื่อให้กับครู ควรมีสุนัขสื่อหรือผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บสื่อ เผยแพร่ และนำไปใช้ มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคหรือวิธีการเก็บรักษาสื่อ จัดทำสุนัขสื่อเพื่อจัดเก็บ เผยแพร่ และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดประกวดสื่อเพื่อเป็นการประเมินครู 4) ด้านการวัดผลประเมินผล ข้อเสนอแนะคือควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในด้านการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย ให้ครูมีความรู้ด้านการวัดผลประเมินผล และผู้รับผิดชอบด้านวัดผลมีความชัดเจนในระบบงานวัดผลประเมินผล ควรมีการประชุมในฝ่ายรับผิดชอบและสรุปแนวทางการวัดผลประเมินผลให้เป็นแบบเดียวกันทั้งโรงเรียน ควรมีการอบรมให้ความรู้การสร้างแบบทดสอบและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดผล และการใช้เทคโนโลยีในด้านการวัดผลประเมินผล

2. การจัดทำแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1

บ้านกลาง จังหวัดลำพูน

ได้จัดทำแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการสอน ตามกระบวนการนิเทศ

5 ขั้นตอน โดยแยกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

1. การวางแผน (Planning-P)

1) ผู้อำนวยการโรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร

2) ผู้บริหารและคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรประชุมหาข้อตกลงในการ

ดำเนินการนิเทศการพัฒนาหลักสูตร จัดทำเป็นปฏิทินปฏิบัติงาน และมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ

2. การให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Informing-I)

1) คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรจัดประชุมเชิงปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้

2) คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรจัดทำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้

3. การดำเนินการนิเทศ (Doing-D)

1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรของกลุ่มสาระ

4. การสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R)

1) ผู้บริหารให้คำแนะนำในการพัฒนาหลักสูตรอย่างกัลยาณมิตร

5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)

1) คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรนำหลักสูตรไปประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

2) ผู้บริหารนำหลักสูตรเข้ารับการเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

1. การวางแผน (Planning-P)

1) ผู้อำนวยการโรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งครูในการปฏิบัติการสอนในวิชาต่าง ๆ ตามวุฒิการศึกษาและความรู้ความสามารถ

2) ผู้อำนวยการโรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศการสอน

3) คณะกรรมการนิเทศการสอนจัดทำปฏิทินการปฏิบัติการนิเทศการสอนประจำปีภาคเรียนและประจำปีการศึกษา

2. การให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Informing-I)

1) ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศการสอนจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่คณะครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการพัฒนาตามตัวชี้วัดเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

2) คณะกรรมการนิเทศการสอนจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนที่หลากหลายโดยผู้เชี่ยวชาญ

3. การดำเนินการนิเทศ (Doing-D)

1) ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาที่รับผิดชอบ

2) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้

3) ครูผู้สอนรับการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร

4. การสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R)

1) คณะกรรมการนิเทศการสอนจัดกิจกรรมการนิเทศที่เป็นแบบอย่างจากครูผู้สอนที่ผ่านการประเมินการนิเทศระดับดีมาก ผ่านทางเอกสาร การสาธิตการสอน เป็นต้น

5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)

1) คณะกรรมการนิเทศการสอนแจ้งผลการนิเทศแก่ผู้รับการนิเทศ

2) ครูผู้สอนนำผลการนิเทศไปพัฒนาตนเองเพื่อรับการนิเทศครั้งต่อไป

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

1. การวางแผน (Planning-P)

1) ผู้อำนวยการ โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

2) คณะกรรมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนจัดทำปฏิทินการนิเทศการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Informing-I)

1) คณะกรรมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนจัดกิจกรรมอบรมการทำสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญ

3. การดำเนินการนิเทศ (Doing-D)

1) คณะกรรมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนจัดนิเทศการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปฏิทินการนิเทศ

2) คณะกรรมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนจัดทำศูนย์สื่อการเรียนการสอนเพื่อจัดเก็บสื่อให้ใช้งานได้ดีอยู่เสมอและเผยแพร่สื่อแก่ผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้

4. การสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R)

1) คณะกรรมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนจัดกิจกรรมประกวดสื่อการเรียนการสอนและมอบรางวัล เกียรติบัตรเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ

5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)

1) คณะกรรมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนแจ้งผลการนิเทศแก่ครูผู้สอนเพื่อพัฒนาการสร้างสื่อและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป

2.4 ด้านการวัดผลประเมินผล

1. การวางแผน (Planning-P)

1) ผู้อำนวยการ โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวัดผลและประเมินผล

2) คณะกรรมการวัดผลและประเมินผลจัดทำปฏิทินการวัดผลและประเมินผลประจำปีการศึกษา

2. ให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ (Informing-I)

1) คณะกรรมการวัดผลและประเมินผลจัดอบรมให้ความรู้ในการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายโดยผู้เชี่ยวชาญ

2) คณะกรรมการวัดผลและประเมินผลประชุมชี้แจงการดำเนินการวัดผลและประเมินผลพร้อมทั้งร่วมจัดทำเอกสารการวัดผลและประเมินผลให้ชัดเจนและเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. การดำเนินการนิเทศ (Doing-D)

1) ผู้บริหารนิเทศการวัดผลและประเมินผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

2) ครูผู้สอนดำเนินการวัดผลและประเมินผลนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับตัวชี้วัดของสาระวิชาที่รับผิดชอบ

4. การสร้างเสริมขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ (Reinforcing-R)

1) ผู้บริหารและคณะกรรมการให้คำปรึกษาแนะนำในการวัดผลและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นกัลยาณมิตร

5. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating-E)

1) คณะกรรมการวัดผลและประเมินผลแจ้งผลการนิเทศแก่ครูผู้สอนตามความเป็นจริง

2) ครูผู้สอนนำผลการนิเทศไปพัฒนาการวัดผลและประเมินผลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป

3. การตรวจสอบการจัดทำแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน พบว่า ผลการตรวจสอบแนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ทั้งความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพ การดำเนินงานนิเทศสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน พบว่า โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน ตามกรอบขั้นตอน ซึ่งมีประเด็นที่ผู้ศึกษานำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ปัญหาการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานนิเทศการสอนของครู พบว่าทุกข้อเป็นปัญหาทั้งนี้เพราะไม่ได้มีการแต่งตั้งกรรมการเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการนิเทศอย่างแท้จริง ไม่ได้ดำเนินการนิเทศด้วยตนเอง แต่จะมอบหมายให้หัวหน้าวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระเป็นผู้ดำเนินการนิเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนยังมีการปฏิบัติน้อย และขาดความชัดเจน ทำให้การดำเนินการนิเทศไม่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ได้มาไม่ตรงกับความเป็นจริง ซึ่งคณะครูได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศอย่างแท้จริง โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาจะต้องร่วมมือกัน ซึ่งสอดคล้องกับณรงค์ศักดิ์ ไชยชมพู (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 พบว่า การกำหนดปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในยังไม่เป็นระบบและชัดเจน ครูผู้สอนและผู้ดำเนินการนิเทศไม่ได้วางแผนการนิเทศร่วมกัน สำหรับแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชน ได้แก่ ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการอย่างเป็นระบบ ควรมีการวางแผนดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับอินทรา จันทราภรณ์ (2552) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนอนุบาลเชียงราย พบว่า โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการนิเทศ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในเป็นการเฉพาะ เพื่อใช้ในการจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยที่คณะครูมีส่วนร่วมมากขึ้นในการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนของการบวนการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และในทำนองเดียวกับสวัสดิ์ เดชกัลยาและคณะ (2549) ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า ในขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนมีการกำหนดและแจ้งนโยบายที่ชัดเจนแต่งตั้งคณะทำงานกำหนดกรอบแผนงานตัวบ่งชี้จุดเด่นและจุดพัฒนาของสถานศึกษาโดยมีการประสานความร่วมมือกับทุกคนในหน่วยงานให้ร่วมมือกันดำเนินงานซึ่งจะทำให้การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทองใบ ทองมาก (2551) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ปัญหาด้านการดำเนินการนิเทศที่พบมากที่สุดคือ ผู้บริหารไม่ดำเนินการนิเทศด้วยตนเอง แต่จะมอบหมายให้ครูวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้แทน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการนิเทศด้วยตนเอง โดยคณะครูได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าผู้บริหารควรนิเทศภายในด้วยตนเองอย่างทั่วถึง เพื่อรับทราบปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูในโรงเรียน โดยอาจเลื่อนวันในการนิเทศออกไป หรือหากเลื่อนวันออกไปแล้วมีเหตุจำเป็นที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการนิเทศได้ ผู้บริหารควรมอบหมายให้รอง

ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระเป็นผู้นิเทศแทน และควรแจ้งให้ผู้รับการนิเทศทราบล่วงหน้าด้วย

1) ด้านการวางแผนด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่าทุกข้อเป็นปัญหาทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการแต่งตั้งกรรมการทำงานหรือคณะนิเทศเพื่อประเมินผลการนิเทศบทบาทหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนและต่อเนื่องไม่มีการประชุมวางแผนการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศ ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง ขาดความตระหนักและความสนใจในการจัดทำแผนและโครงการนิเทศการสอนโรงเรียนทั้งไม่มีการประชุมวางแผนการนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูแต่ละคนมีภาระงานที่รับผิดชอบมาก คณะครูจึงได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการวางแผนและจัดทำโครงการให้ชัดเจน ควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำโครงการนิเทศของโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศของโรงเรียนและให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุท เตจ๊ะ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องศึกษาสภาพและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า โรงเรียนมีขั้นตอนและการนิเทศภายใน โดยมีการวางแผนนิเทศภายในโรงเรียน จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการนิเทศภายใน แต่ประสบปัญหาโรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ไม่มีการประเมินผล ตลอดจนไม่มีการสรุปผล หรือจัดทำข้อมูลย้อนกลับเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง โดยได้มีการเสนอการพัฒนาการนิเทศภายในว่าควรสร้างความตระหนัก ความเข้าใจแก่ครูในโรงเรียนให้ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศ ควรมีการจัดทำแผนการนิเทศโดยระบุผู้รับผิดชอบขั้นตอนการปฏิบัติงาน กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจนมีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เช่นเดียวกับมนัส จันทรฤณชู (2552) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่สะเรียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญของการวางแผน คณะครู บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะทำงาน มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ตามความรู้ความสามารถอย่างเหมาะสม จากนั้นได้มีการชี้แจงนโยบายและวัตถุประสงค์ และมีการดำเนินงาน กำกับ ควบคุม ดูแล ติดตามและประเมินผลนิเทศภายในอย่างชัดเจน เพื่อให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจและยอมรับแผนการนิเทศ เพื่อวางแผนการนิเทศโดยจัดทำแผนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกับนโยบายของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรางิ์ จันทิ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ การสร้างความเข้าใจและการเตรียมการนิเทศ และด้านการปฏิบัติการนิเทศสำหรับแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ควรเปิดโอกาสให้ครู อาจารย์มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการได้วางแผนแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เช่นเดียวกับวรสิทธิ์ วรรณพงษ์ (2552) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การวางแผนการปฏิบัติงานและจัดทำปฏิทินการนิเทศ มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยแนวทางในการแก้ไขปัญหการนิเทศภายใน คือ นำนโยบายของกรมกระทรวงศึกษาธิการมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการนิเทศการเรียนการสอน มีการจัดทำปฏิทินการนิเทศให้แก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้รับทราบก่อนที่จะมีการปฏิบัติตามแผน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการวางแผนและจัดทำโครงการนิเทศอย่างชัดเจน

2) ด้านการดำเนินการนิเทศ พบว่าทุกข้อเป็นปัญหาทั้งนี้เพราะผู้นิเทศยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค และรูปแบบการนิเทศ รวมทั้งครูและบุคลากรในโรงเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อ/เครื่องมือในการนิเทศซึ่งสอดคล้องกับชาติชาย แสนบัวคำ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านหนองกรุงชนโสภณ อำเภอภูเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ด้านการกำหนดทางเลือกการสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการนิเทศ และการรายงานผลการนิเทศ พบว่าขาดความร่วมมือในการวางแผน เนื่องจากผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความมั่นใจในการให้คำปรึกษา บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการ แนวคิดและเทคนิคกระบวนการในการนิเทศภายในความต้องการด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก การสร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการปฏิบัติการนิเทศ โดยที่ได้รับรู้จากการอบรมศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาการวางแผนการนิเทศ การออกแบบเครื่องมือการนิเทศให้มีการปฏิบัติการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับชาญชัย ไพยารมณ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศในโรงเรียนแม่อนนวิทย์าลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่าปัญหาในการดำเนินการนิเทศคือ โรงเรียนไม่มีการวิเคราะห์ความต้องการใช้สื่อและเครื่องมือนิเทศ ไม่มีการส่งเสริมการผลิตสื่อและเครื่องมือนิเทศ ไม่มีการกำกับ ติดตามการใช้สื่อและเครื่องมือนิเทศ และไม่มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศภายในที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ ผู้นิเทศควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เช่น การนิเทศแบบคลินิก ผู้นิเทศควรมีการให้กำลังใจแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ/เครื่องมือในการนิเทศควรมีความหลากหลาย ผู้นิเทศควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สมมาเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และผู้นิเทศควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรุท เต๊ะจะ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องศึกษาสภาพและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

พบว่า ด้านการสร้างและการใช้สื่อการสอนและการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอนมีการปฏิบัติปานกลาง แต่ประสบปัญหา คือ บุคลากรและงบประมาณไม่เพียงพอ ผู้บริหารมีการศึกษามาก โรงเรียนจึงไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ไม่มีการประเมินผล ตลอดจนไม่มีการสรุปผล หรือจัดทำข้อมูลย้อนกลับเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง โดยได้มีการเสนอการพัฒนาการนิเทศภายในว่าควรสร้างความตระหนัก ความเข้าใจแก่ครูในโรงเรียนให้ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการนิเทศภายในต่อไป เช่นเดียวกับ พัทรี สานติอาวรณ์ (2552) ได้ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่नावง อำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การสร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินการโดยอำนวยความสะดวกในการช่วยเหลือให้ปฏิบัติงานหรือดำเนินการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง การกำหนดรูปแบบการนิเทศที่ชัดเจน และควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเครื่องมือในการนิเทศภายในที่มีความเหมาะสมชัดเจน ในทำนองเดียวกันกับ เสี่ยงม โขติรักษ์ (2550) ได้ศึกษาการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านหนองบัว อำเภอเทิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในแบบคลินิก เป็นรูปแบบที่ครูมีความต้องการมากที่สุด เนื่องจากการนิเทศภายในแบบคลินิกมีกระบวนการในการนิเทศที่ค่อนข้างเป็นกัลยาณมิตรต่อทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีการปฏิบัติงานร่วมกันตลอดทั้งกระบวนการ ทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมนึก โกเสนตอ (2551) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโรงเรียนบ้านแม่ลาภ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนมีการดำเนินงานตามแผนและปฏิทินที่กำหนดไว้ และมีการจัดเอกสารวิชาการให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาแก่ผู้รับการนิเทศ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนิเทศด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้เพราะผู้นิเทศยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค และรูปแบบการนิเทศ รวมทั้งครูและบุคลากรในโรงเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อ/เครื่องมือในการนิเทศ เช่นเดียวกับ รัชณี ลาภรัตนทอง (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดได้ให้ข้อมูลไว้ว่าได้ปฏิบัติครบทุกกิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้ ได้ประชุมก่อนเปิดเรียนอย่างเป็นทางการ กำหนดหัวข้อการประชุมเชิงปฏิบัติการดำเนินการอบรมโดยฝึกปฏิบัติ ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ชี้แจงให้ครูผู้สอนเข้าใจหลักการและรายละเอียดเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน สร้างวิธีการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียนร่วมกันส่งเสริมการสอนตามความสามารถของเยี่ยมนิเทศชั้นเรียนเพื่อการค้นหาความสามารถของครูผู้สอน กำหนดแผนการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียนร่วมกัน ประเมินผลการสอนของครูผู้สอน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนการสอนให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำแผนการเรียนรู้ และปฏิบัติงานตามแผนงานที่รับผิดชอบ ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของทองใบ ทองมาก (2551) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า รูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล จะต้องมียุทธศาสตร์การนิเทศที่ประกอบด้วยหลักการกัลยาณมิตร หลักการมนุษยสัมพันธ์ หลักการมีส่วนร่วม หลักการวางแผน หลักการทำงานเป็นทีม และหลักการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านการวัดผลประเมินผลการนิเทศ พบว่าทุกข้อเป็นปัญหาทั้งนี้เพราะยังขาดความต่อเนื่องในการประเมินผล ผู้ประเมินไม่มีการรายงานผลการประเมินให้ครูทราบอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพราะการแต่งตั้งคณะกรรมการในการการประเมินผลไม่ชัดเจน ผู้ประเมินขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศและไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน รวมทั้งปัญหาคณาจารย์ในโรงเรียนที่ไม่เพียงพอ และภาระงานที่มากของครูส่งผลให้การรายงานผลการนิเทศขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบปัญหาอื่นๆ เช่น ขาดการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการนิเทศให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งไม่มีการประชุม อภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนิเทศครั้งต่อไป โดยคณะครูได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการแก้ไขปัญหาคือ ผู้ประเมินควรรายงานผลการประเมินให้ครูได้รับทราบสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนา และปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้นควรมีการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่องเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาการดำเนินการนิเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและมีการประเมินผลโดยประเมินตามสภาพจริงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันยา เจริญถ้อย (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโดยใช้การสะท้อนงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ขั้นตอนการทดสอบและการติดตามผล ได้แก่ การนิเทศทันที แนะนำให้มีพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ นิเทศเพิ่มเติม ติดตาม รับฟังความคิดเห็น กำหนดแนวทางการประเมินผลที่เหมาะสมหลากหลายเครื่องมือที่ประเมินผลควบคุมชัดเจน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน สรุปและรายงานการนิเทศ เช่นเดียวกับฉวีวรรณ พันวัน (2552) ได้ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 พบว่า โรงเรียนควรมีการประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบมากที่สุด จัดให้มีการนิเทศการสอนในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและควรแจ้งผลการนิเทศทุกครั้งเพื่อให้งานเกิดการพัฒนาและควรมีการบรรจุโครงการการศึกษานอกสถานที่ไว้ในแผนงานของโรงเรียนรวมทั้งมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับอาหามะ คือ ธีระ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่าปัญหาด้านตัวครู คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานในโรงเรียน คือ การประเมินผลการนิเทศยังไม่มีระบบและขาดความต่อเนื่องข้อเสนอแนะด้านตัวครู ควรประเมินผลปฏิบัติงานตามสภาพจริงของแต่ละสถานศึกษา

2.2 แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน

แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศสอนของครูในโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านกลาง จังหวัดลำพูน แยกเป็น 4 ด้าน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนโดยสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศของสถานศึกษาให้ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ หัวหน้าฝ่ายงาน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นการนิเทศแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เห็นความสำคัญของการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศ และควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งด้านทรัพยากรและวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ รวมทั้งความต้องการในการนิเทศครั้งต่อไปนอกจากนี้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์นโยบายของสถานศึกษาในด้านการนิเทศให้ชัดเจนและดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประชุม นำมาสรุปเป็นภาพรวมของสถานศึกษา โดยจัดเรียงตามลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาและความต้องการในการนิเทศ เพื่อให้ทราบว่ประเด็นปัญหาใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง 2) การให้ความรู้ก่อนดำเนินการนิเทศ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายและชี้แจงเป้าหมายในการนิเทศภายในโรงเรียนให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้ความรู้และจัดทำโครงการนิเทศของสถานศึกษาให้เหมาะสมและชัดเจน คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อเอนอแนะในการนิเทศตามลำดับความสำคัญ รวมทั้งนโยบายของสถานศึกษานอกจากนี้จัดประชุมครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อรายงานแนวทางการแก้ไขปัญหารวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งนำแนวทางการแก้ไขปัญหาแจกแจงเป็นกิจกรรมการนิเทศของสถานศึกษาที่จะทำในโครงการนั้นๆ โดยกำหนดวิธีการในการดำเนินงานเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ คณะกรรมการการนิเทศที่ได้รับการแต่งตั้งจัดทำแผนงานและโครงการนิเทศบรรจุในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้เหมาะสมและชัดเจน และชี้แจงปฏิทินและกิจกรรมการนิเทศให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ 3) การดำเนินการนิเทศ ในขั้นนี้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานนิเทศให้ชัดเจนและเหมาะสมและจัดประชุมเพื่อชี้แจงบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้

ชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันและทำให้การนิเทศเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการอบรม สัมมนาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อ/เครื่องมือในการนิเทศภายใน 4) การเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานนิเทศ ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศตามปฏิทินที่กำหนดไว้ โดยผู้นิเทศจะทำการนิเทศและช่วยเหลือ แนะนำให้ผู้รับการนิเทศได้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ โดยการยกย่องชมเชยผู้รับการนิเทศตามความเหมาะสมผู้นิเทศใช้รูปแบบการนิเทศอย่างหลากหลาย โดยคำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษา และความต้องการของผู้รับการนิเทศ รวมทั้งสร้างบรรยากาศในการนิเทศให้เป็นไปเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศทั้งด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนสื่อ/เครื่องมือต่างๆ เพื่อช่วยให้การดำเนินการนิเทศประสบความสำเร็จมากที่สุด และ 5) การประเมินผลการนิเทศ ขั้นนี้เป็นขั้นสุดท้ายในการดำเนินการนิเทศ โดยผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการและมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินผลการนิเทศให้ชัดเจน มีการกำหนดวิธีการประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งในการประเมินนั้น โรงเรียนควรมีการประเมิน 2 ระยะ คือ การประเมินระหว่างดำเนินการนิเทศและการประเมินหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินงาน คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอโดยกำหนดสัปดาห์ละ 1 ครั้งเพื่อติดตาม และทบทวนผลการปฏิบัติงานตามปฏิทินที่กำหนดไว้รวมทั้งกำกับ ติดตาม ดูแลการดำเนินการนิเทศให้เป็นไปต่อเนื่อง คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งดำเนินการสรุปผลและรายงานผลการประเมินให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้รับทราบและเข้าใจตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสมนึก โกเสนต่อ (2551) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนบ้านแม่ลา กิ่งกวดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า แนวทางการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีความเหมาะสมนั้น โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศและมอบหมายหน้าที่ให้ชัดเจน โดยคณะกรรมการ ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาประชุมวางแผนการดำเนินการนิเทศภายใน เพื่อระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินการนิเทศการสอนของโรงเรียน นอกจากนี้แล้วคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องกำหนดกิจกรรมการนิเทศของโรงเรียน ระยะเวลาในการนิเทศ และกำหนดสื่อ/เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศที่มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน นอกจากนี้ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทาง เกณฑ์การประเมินผล และสรุปการประเมินผล รวมทั้งมีการประชุมชี้แจงผลการประเมินให้แก่ผู้รับการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถนำข้อมูลจากการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน เช่นเดียวกับทองใบ ทองมา (2551) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มี

ประสิทธิผลในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผลนั้นจะต้องมีการกำหนดปัญหาสำคัญเพื่อการนิเทศ เป็นการระบุปัญหาสำคัญที่ผู้รับการนิเทศประสบอยู่ที่จะต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งสามารถทำได้โดยการสังเกต การตรวจสอบสภาพปัญหาในการปฏิบัติงาน การรับทราบปัญหาจากการสะท้อนของเพื่อนร่วมงาน การประชุมเพื่อวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน และมีการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของปัญหา รวมทั้งวิเคราะห์ความต้องการในการนิเทศโดยอาจใช้วิธีการสำรวจ การสอบถาม การสังเกต การตรวจผลการปฏิบัติงาน และการประชุมเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการนิเทศระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สำหรับการวางแผนการนิเทศนั้น จะต้องมีการกำหนดเนื้อหาในการนิเทศ การกำหนดกิจกรรมการนิเทศให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาในการนิเทศ การกำหนดวัน เวลาในการนิเทศ การกำหนดสถานที่ในการนิเทศ รวมทั้งการกำหนดสื่อ/เครื่องมือในการนิเทศ โดยกำหนดให้ตรงกับวัตถุประสงค์เนื้อหา กิจกรรม ผู้รับการนิเทศ ส่วนการปฏิบัติการนิเทศ โรงเรียนจะต้องมีการประชุมผู้รับการนิเทศเพื่อให้ความรู้หรือสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศที่จะปฏิบัติ ปฏิบัติการนิเทศตามขั้นตอนของแต่ละกิจกรรมการนิเทศโดยคำนึงถึงทักษะและหลักการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การให้คำปรึกษา การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน รวมทั้งใช้สื่อและเครื่องมือในการนิเทศอย่างเหมาะสม ปฏิบัติการนิเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้รับการนิเทศ และในการประเมินผลการปฏิบัติการนิเทศ โรงเรียนจะต้องมีการประเมินผลการนิเทศทั้งระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการนิเทศ การสรุปผลการประเมิน การรายงานผลการประเมินให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการตรวจสอบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้รับผิดชอบการนิเทศหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการให้คำชี้แจง แนะนำ การวิเคราะห์ หลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตร ควรมีการอบรมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดทำและการพัฒนาหลักสูตร
- 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการให้ความรู้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และในการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดให้หลากหลายและเหมาะสมกับตัวผู้เรียนเพราะการรับรู้ของนักเรียนแต่ละห้องมีความสามารถไม่เท่ากัน
- 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคหรือวิธีการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน

4) ด้านการวัดผลประเมินผล ควรมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดผล และควรมีการประชุมในฝ่ายงานที่รับผิดชอบเพื่อสรุปเป็น แนวทางการดำเนินงานด้านการวัดผลประเมินผลของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาแนวทางการนิเทศการสอนของโรงเรียน โดยการเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์จากผู้รู้ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการ สทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นต้น

2) ควรมีการศึกษาผลการใช้แนวทางนิเทศการสอนของโรงเรียน โดยการวิจัยเชิง ปฏิบัติการ

3) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคู่มือการนิเทศการสอนแบบต่าง ๆ ของโรงเรียน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved